

(המשך מעמוד 19)

הוא היה מורכב משלושה חלקים. בחלק הראשון נקבעו המימצאים העובדתיים. היתה זאת מלאכת-מחשבת של חקירה מישפטית, שקבעה תמונה ברורה ונאמנה.

בכל הוויכוחים שהתלהטו לאחר מכן, לא היה איש שהתיל רבב בלשוןו במימצאים אלה.

בחלק השני רנה הונצעה בשאלת האחריות. היה ברור שהוועדה השתדלה כמיטב יכולתה להפחית באחריות הישראלית לטבח, ולצמצם אותה למינימום האפשרי על פי המימצאים. היא הבחינה בין אחריות "ישירה" ואחריות "עקיפה" — אבתנה שאין לה שום כסיס בחוק. על מדינאיה ומצביאיה של ישראל הטילה אחריות "עקיפה" לטבח.

החלק השלישי היה הבעייתי ביותר. לגבי אף אחד מן האשמים

לפי מימצאי הוועדה עצמה לא הוסקה מסקנה חרמשמעית. ראשהממשלה, מנחם בגין, תואר כמי שאינו יודע מה מתרחש סביבו, אך לא נאמר רבר על זכותו להמשיך ולנהל את המדינה. על שררהביטחון, אריאל שרון, הוטלה אחריות קשה, ונאמר שעליו להסיק מסקנות — אך לא נאמר בפירוש כי יש לפטרו מן הממשלה. גם על הרמטכ"ל, רפאל איתן, הוטלה אחריות חמורה, אך הוועדה קבעה — בצורה מדהימה למדי — שאין להסיק נגדו מסקנות, מפני שכהונתו עומדת להסתיים בקרוב במילא. נגד שרהחוק, יצחק שמיר, שהואשם במחדל חמור, שנחשד בשקר גס, לא הוסקה שום מסקנה, וגם לא נגד אלוף פיקודהצפון, אמיר דרורי, האדריכל הצבאי של המלחמה והאחראי הישיר להשתלשלות שהובילה לטבח. על ראש-אמ"ן, יהושע שגיא, נאמר שעליו לעבור לתפקיד אחר, וממפקדהאוגדה עמוס ירון, האיש שעל הגג — נשללה הזכות לקידום כמסלול קרבי.

הר הגרויות הוליד עכבר של מסקנות.

היו ססברו כי חבריהוועדה נזהרו כפליים, מפני שחששו מפני הגברת הנוק לתרמית ישראל בחו"ל ומפני מילחמת-אחים מבית. אם אכן רצו להשיג הרגעה, הם הצליחו.

לפני תשע שנים פירסמה ועדת השופט אגרנט את מסקנותיה על מחרלי יום-הכיפורים. היא שיחררה את הדרג המדיני מכל אחריות, והטילה את כולה על הדרג הצבאי. התוצאה היתה הפוכה: הועם הציבורי על מסקנות אלה שטף מן הבמה את שני הנהגים העיקריים מהן — גולדה מאיר ומשה דיין.

דו"ח ועדת-כהן הציל את האנשים שעליהם היא הטילה את האחריות העקיפה: מנחם בגין, אריאל שרון ורפאל איתן. הדברים יכלו להתפתח אחרת, וכל מהלך שנת תשמ"ג יכול היה להשתנות, אילו מילאה תנועת-השלום באותה שעה את תפקידה. אבל תנועת-השלום התחייבה במחדל, שתוצאותיו עלולות להיות גורליות לא רק לה, אלא למדינת-ישראל כולה.

● שקט, שקט, שקט

רעיהפורענות כבר היה טמון בהפגנת 400 האלה, שבה נכנעה תנועת שלום עכשו למנהיגי המערך. בכך נקבעה עובדה, שאי אפשר היה עוד לשנותה.

למעשה הפכה אז שלום עכשו זרוע מבצעת של מפלגת-העבודה, מפ"ם ור"ץ לקידום האינטרסים המפלגתיים שלהן. ההחלטה על פעולותיה עברה ממיסגרת תנועת-השלום למוסדות מפלגת-העבודה.

שימעון פרס הוא שקיבל את ההחלטה האווילית והסחדנית ביותר של תשמ"ג.

במשך ארבעה חודשים התכוננה מפלגת-העבודה לקראת שעת-השיץ — השעה של פירסום מסקנות-הוועדה. לעיניה הצטייר תסריט שלם: הוועדה תדרוש את פיטורי שרון מן הממשלה, שרון יסרב, בגין יפחד מפניו, השותפות הוותרות בקואליציה יפרשו ממנה, וכך תקום קואליציה חדשה בראשות שימעון פרס, מבלי שזה יצטרך לעבור את מיבחן-האש של בחירות חדשות.

זה היה תסריט יפה. אבל הבימאי והשחקנים לא נהגו על סיו.

ספגין בודר בראש הפגנה בתל-אביב

מפקד-האוגדה עמוס ירון בפתח ועדת-החקירה

חיך מסויים: אריאל שרון ועוזרו מול חבריהוועדה: יונה אפרת, יצחק כהן ואהרון בקר